

Høringsinnspill: Meld. St. 10 (2020–2021): Grønnere og smartere – morgendagens maritime næring

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 87 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Tekna vil gi honnør til regjeringen for fremlegg av en ny maritim stortingsmelding. Dette er en sektor som har vært i rivende utvikling de siste årene og som har en viktig posisjon nasjonalt og internasjonalt.

Teknas innspill er utarbeidet i samarbeid med medlemmer i den maritime næringen. Vi mener politikken og hovedsatsingene som skisseres opp i meldingen gir et godt utgangspunkt for å ta næringen videre, men at den med hell kunne vært mer konkret i hvilke tiltak som bør iverksettes for å realisere målsettingene. Det blir derfor viktig å styrke samarbeidet mellom næringen når politikken skal realiseres, og sikre at tiltakene:

- Har kortsiktig og umiddelbar effekt på sysselsetting og verdiskaping.
- Sikrer langsiktige mål om å opprettholde konkurransevnen til norske arbeidsplasser og den nødvendige omstillingen til en grønnere økonomi.

Sikre kompetanseutvikling

Over tid har Norge bygget opp verdensledende kompetansemiljøer innen de maritime områdene. Skal vi lykkes med det grønne skiftet må vi sikre at kompetansen som muliggjør overgangen til lav- og nullutslippssamfunnet ikke går tapt. Dersom man ikke greier å sikre kompetansemiljøene i de maritime næringene risikerer vi å få en lavere omstillingstakt til en grønnere økonomi.

Markom2020

Tekna stiller seg bak regjeringens intensjon om å videreføre Markom2020s arbeid. Vi vil oppfordre Stortinget til å videreføre prosjektet i mer enn ett år, for å sikre at formålet er tilstrekkelig ivaretatt. Forutsigbarhet er avgjørende for å sikre gode vilkår for kompetanseheving i sektoren. Det er viktig at vi ligger i front på utdanning, etter – og videreutdanning og kompetanseutvikling. Det må derfor finnes tilstrekkelig med midler til å finansiere maritime og teknologiske fag.

Bransjeprogram

Behovet for omstilling til nye forretningsområder og mer effektiv drift i eksisterende virksomheter gir behov for et kompetanseløft for høyutdanningsgruppene. Skal vi i tillegg lykkes med det grønne skiftet basert på god næringsutvikling, må vi sikre at kompetansen som muliggjør overgangen til lav- og nullutslippssamfunnet ikke går tapt.

Videreutvikling av bransjeprogrammet for maritim sektor og prioritering av etter – og videreutdanning av arbeidsstokken vil derfor være viktig for å beholde og styrke næringens konkurransekraft. Da bransjen er preget av konjunkturer er det viktig at de tilbudene som gis er av kort varighet, er fleksible og kan gjennomføres digitalt.

Rekruttering

Det må også jobbes med rekruttering til sektoren. I områder hvor den maritime næringen står sterkt må det oppfordres til samarbeid mellom studieplassene og næringslivet for å vise mangfoldet av yrkesmuligheter som ligger i næringen.

Styrke FoU-aktiviteten i næringen

Maroff

FoU-investeringene i maritim sektor bør styrkes for at Norge skal kunne hevde seg som en ledende maritim nasjon. Tekna mener derfor Stortinget må fortsette styrkingen av den næringsrettede forsknings- og innovasjonspolitikken for maritim næring ved å videreutvikle MAROFF (Maritim virksomhet og offshore operasjoner).

EU

Tekna mener at det er viktig å arbeide for at Norge skal være en aktiv og relevant partner i arbeidet med EUs transportstrategi. Videre mener vi at norske aktører skal få tilgang til FoU-midler tilgjengelig gjennom EUs ordninger.

Bruke offentlig innkjøp aktivt

Tekna mener man bør bruke offentlige anbud aktivt for å sikre at prosjekter tilfaller den norske maritime klyngen. Her er det viktig at de offentlige innkjøperne har tilstrekkelig med bestiller- og innkjøpskompetanse. Det må sees på muligheter for å styrke denne kompetansen i statlige, kommunale og fylkeskommunale virksomheter.

Forslaget om å legge til grunn at norsk språk i utgangspunktet brukes ved planlagte statlige investeringer eller vedlikehold som skal ut i markedet i 2021 i maritim sektor er et grep som kan gjøres for å sikre aktivitet i Norge. Selv om dette vil kunne bidra med aktivitet i næringen gir ikke dette en garanti for at oppdrag vil tilfalle norske verft og må derfor sees i sammenheng med andre muligheter innenfor det offentlige anbudsregelverket. Tekna mener derfor at man må videreutvikle tiltak som sikrer norske arbeidsplasser.

Tekna er bekymret for at en rekke anbudsprosesser er svært kostbare for tilbyderne. Søknadsprosessene er omfattende og stiller krav til dokumentasjon og omfattende utviklingsløp før anbud. Dette er en uheldig økonomisk belastning for aktørene i næringen. Det kan også være en barriere for mange selskaper, og særlig i en kritisk tid med lavkonjunktur. Dette rammer gjerne de mindre aktørene i næringen. Det bør derfor settes krav til en bedre fordeling av kostnadene i slike anbudsprosesser.

Videre bør det legges sterkere føringer for å hindre at statlige prosjekter utsettes. Mange tilbydere bruker store ressurser på å utarbeide tilbud til statlige prosjekter og er derfor avhengige av forutsigbarhet i krevende økonomiske tider.

Innretting av virkemiddelapparatet

Eksportfinansieringstilbudet

Virkemiddelapparatet er helt avgjørende for at man skal få aktivitet i de norske maritime klyngene. Eksportfinansieringstilbudet har en viktig rolle i å styrke den maritime innovasjonskraften, hvor teknologi som er utviklet og testet i Norge kan eksporteres til det internasjonale markedet.

Det er viktig at finansieringstilbudet som gis er konkurransedyktig med de europeiske eksportordningene. Innsatsen som verftene må inn med i finansiering av nybygg i samråd med GIEK og kommersielle banker er for tiden for høy med tanke på dagens likviditet i verftene. Dette bør ned til 5-10 prosent for å sikre at verft i Norge er i stand til å ta på seg nye kontrakter og således bidra til å sikre Norges rolle som en ledende havnasjon.

Offshorenæringen

Tekna etterlyser mer spesifikke tiltak rettet mot offshorenæringen for å sikre aktivitet i verfts næringen. Det foreslås gode initiativer mot nærskipfart og fiskefartøy, men offshorenæringen utgjør et viktig marked for at verfts næringen og leverandørindustrien skal kunne jobbe med og realisere innovasjon og utvikling av lav- og nullutslippsteknologi. Det bør stilles krav til olje- og energiselskapene om å prioritere grønne fartøy. Dette bør følges opp med incentivordninger, utover ENOVA, for å stimulere til både nybygg og ombygginger til grønn fremdrift.

Tilgang til forskningsmidler

Innen områdene digitalisering og lav- og nullutslippsteknologi bør det åpnes opp for flere prosjektmidler med relativt lav finansierungsgrad fra bedriftens side. Dersom fordelingen av finansiering legges på maksimalt 20/80 mellom bedrift og statlige midler vil det øke muligheten for at flere selskaper kan prioritere utviklingsprosjekter i en tid med begrenset kapital. Man kan slik skape bredere samarbeid og få ut potensialet også fra mindre selskap uten tung finansiering i ryggen, og øke muligheten for å utnytte den brede og solide kompetansen som næringen besitter. Dette gjelder både sjøfartsnæringen og den bredere maritime næringen med verft, design – og leverandørindustrien.

Digitalisering

Satsing på økt digitalisering, automatisering, robotteknologi og nye forretningsmodeller gir Norge kompetansemessige og naturgitte fortrinn som legger grunnlaget for fremtidig grønn konkurransekraft. Vi må satse på områder hvor vi har fortrinn og store nasjonale behov i fremtiden, som i den maritime sektoren. For å skape ny vekst i vår nest største eksportnæring, må Stortinget i enda større grad spisse kompetansen mot grønn skipsfart og digitalisering.

Tekna mener det er viktig at det gjennomføres en studie som kartlegger hvordan det kan legges til rette for økt digitalisering i maritim næring blant annet når det gjelder infrastruktur, datadeling, tilgang på kompetanse, begrensninger i gjeldende regelverk og potensial for standardisering.